

HJORTAFÄLLAN Torp under Skuggebo, FoF

124

HJORTAFÄLLAN

Torp

Skuggebo

Se skiss vid Gröndal

Hjortafällan upptogs 1794 av soldaten Mann från Gåeryds ST som backstuga. Det uppodlades så, att det 1865 uppskattades till 1/16 förmedlat mantal. 4 klassens torp. 1897 var det brandförsäkrat för 550 kr och lösöret för 550 kr. 1904 var det brandförsäkrat för 2050 kr och lösöret för 1000 kr

Eftersom torpet inte fick namn efter den förste odlaren, bör ortnamnet vara naturbeskrivande
Torpet friköptes från Nydala herrgård 1880 som 21/320 mantal

Johan Arvidsson Mann, född 23/12 1755 i Stora Boestad och död 28/4 1838 på Mannahemmet. Gift 1776 med Stina Jonasdatter, född 8/12 1750 i Ulfsnäs och död i maj 1806 på Mannahemmet, begravd 18/5
Katarina, född 1773 på Gåeryds ST död späd
Peter 1779 "
Daniel 1782 "
Anders 1785 "
Maja Lisa 14/9 1788 "
Brita Lisa okt 1795 på Hjortafällan död före 1797

1794 från Gåeryds ST och byggde upp torpet. 1798 flyttade familjen till Mannahemmet, där Johan byggde ett nytt torp
Sonen Anders blev soldat för Valkö rote med nr 88 Hjort.
Gift 13/11 1807 med Katarina Bengtsdatter på Valkö ST

Sven Gustavsson Strömberg, född i sept 1771 i Skuggebo (södra) och död 4/9 1826 på Hjortafällan. Gift 1799 Anna Lisa Beckman, född 1771 i Hörle och död 7/1 1827 på Hjortafällan
Johan Fredrik, född 1800 på Ohs 1824 till Flöhult
Kristina 7/9 1803 "
Ulrika 1/5 1811 på Hjortafällan

1809 från Ohs, där han varit smed i nio år.

Anna Lisas fader var hammarsmed i Hörle

På Hjortafällan bodde även Svens systerdatter Lena Larsdatter, född 1/11 1792 i Skuggebo. Hon flyttade 1821 till Rosenlund

Dottern Ulrika flyttade 1827 till Intäkt. Gift med Per Magnus Petersson i Skuggebo (södra)

Anders Nilsson, född 3/4 1805 i Slätthögs sn och död
7/2 1867 på Porsdal. Gift 30/12 1827 med
Kristina Svendsdotter, född 7/9 1803 i Gällaryds sn
och död 4/4 1842 på Hjortafällan
Anna Lisa, född 12/9 1829 på Hjortafällan
Alexander 23/10 1832 "
Karolina Krist. 23/4 1836 "
Karl 8/4 1841 " död 28/12 1841
Anders gift andra gången 22/6 1847 med
Maria Johannesdotter Warm, född 11/2 1823 på Warmstorp
och död 23/7 1901 på Porsdal
Johanna född 10/7 1847 på Hjortafällan
Emilia Kristina 23/1 1849 "

1827 från Slätthögs sn. Kreaturen blev sjuka och doq.
Anders måste sälja av och flytta till backstugan Pors-
dal 1849

De fattigas andel i bouppteckningen efter Kristina var
1 sk 6 rst. Kristina låg lam i många år och kunde inte
hjälpa till i jordbruket så mycket som krävdes, enligt
Anna på Sandsdal
Kristinas spinnrock finns nu i Rumleborg

Nils Peter Johannesson Warm, född 2/12 1818 på Warmstorp
1843 från Hjälmseryds sn. 1845 skriven på socknen. För
stöld straffad med fängelse vid vatten och bröd och
uppenbar kyrkoplukt

Johannes Nilsson, född 11/1 1822 i Långö Ngd och död
23/1 1875 på Hjortafällan. Gift 28/11 1847 med
Sara Lena Magnusdotter, född 14/1 1819 i Staveryd och
död 18/10 1864 på Hjortafällan
Karl August, född 2/2 1848 i Gåeryd
Klas Magnus 19/12 1850 på Hjortafällan
Peter Johan 20/1 1853 "
Ida Kristina 16/7 1855 " tog torpet
Johanna Maria 2/5 1857 " död 5/6 1857
Anders Gustav 9/3 1859 " 75 t Hjälms
Frans Otto 3/2 1861 " 87 t Amerika
Johanna Matilda 10/9 1863 "
Johannes gift andra gången 26/8 1865 med
Anna Maria Magnusdotter, född 25/9 1825 i Staveryd och
död 30/10 1866 på Hjortafällan
Augusta, född 22/11 1865 på Hjortafällan
1849 från Gåeryd. Johannes var fördärvad av fistel

Sonen Karl August flyttade 1865 till Långö Ngd
 Sonen Klas Magnus flyttade 1870 till Hjälmseryds sn
 Dottern Augusta flyttade 1875 till Lille Lund som
 fosterflicka

Klas Johannesson, född 19/12 1850 på Hjortafällan och
 död där 30/11 1913. Gift 24/10 1874 med
 Ida Jonasdotter, född 12/7 1849 i Skuggebo (västra)
 Johan August, född 6/2 1876 1900 till Ryssby
 Anna Eugenia 8/3 1878
 Oskar Teodor 20/4 1880 1900 t Västanfors
 Ivan 21/5 1882 1900 t Stockholm
 Ester Maria 26/6 1885 1904 t Amerika
 Emma 25/10 1887 1908 till Lund
 Lilly 23/5 1890 1914 till Örebro
 Rut Sara 13/3 1895 död 19/12 1900

Alla barnen födda på Hjortafällan

Klas friköpte Hjortafällan 1880 som 21/320 mantal
 Klas var religiös. Han blev predikant och söndagsskol-
 lärare. Han hade söndagsskola i olika stugor och på
 Hjortafällan. Han drabbades av sockersjuka

Ida flyttade 1914 till Gällaryds sn

Sonen Johan August antog namnet Nyquist

Sonen Oskar antog namnet Nydahl

Sonen Ivan värvade sig vid Svea Ingenjörkår. Han återkom
 som korpral 1903. Han blev predikant i Stockholm och
 sedan i Värmland. Han gifte sig med ladugårdskarlens dot-
 ter på Ohs. "Värmlands populäraste smålänning", stod det
 i tidningen

Dottern Lilly gift med en diakon uppåt landet

Dottern Anna gift 28/12 1900 med maskinförare Josef
 Emanuel Lång på Ohs och flyttade dit

När Klas lade upp massaved gillrade han den med stora
 hål. Förvaltaren på Ohs sa: Här är ju hål så stora så
 en hund kan krypa igenom. - Jo då, men då får han allt
 kröka på rumpa, svarade Klas (enligt Anna på Sandsdal)
 1914 hade denna familj flyttat från Hjortafällan, och
 gården köptes av Karl Kugelberg

Karl Kugelberg synes inte ha bott på Hjortafälla någon
 gång. Han förde ett icke i allo exemplariskt leverne.
 Han var ende sonen och skulle bli fideikommissarie, men
 sålde fideikommisset till systersöner. Han säges i hus-
 förhörslängder vara bosatt i Älgaryd i Gällaryds sn.

Gustava Kristina Kugelberg, född 29/7 1838 i Rydaholms sn
och död 21/8 1919 på Hjortafällan
Kom 1919 från Gällaryds sn

Sofia Kugelberg, född 29/10 1865 i Rydaholms sn och död
1967 i Nässjö
Kom 1922 från Gällaryds sn och flyttade 1936 till Nässjö.
Hon nådde en aktningssvård ålder

Martina Kugelberg var gift med Henning Jarl i Långö. De-
ras son Hilding blev dräng åt Kugelberg på Hjortafällan
från 1929 till 1946

Karl Kugelberg sålde gården strax därefter till Tage Jo-
hansson från Mannahemmet och hans hustru Judit Svensson
från Sandvik 1:3

På Hjortafällan finns nu endast bostadshuset kvar, mycket
vackert och i mycket vacker natur. Åkrarna, utom dem när-
mast gårdsplanen, är igenplanterade

Information av Doris Fransson, Björkelund, vid torpvandringen 20220508.

Hjortafällan under Skuggebo

Torpet togs upp 1794 från Nydala herrgård. Byggdes först som backstuga med odlades upp till ett större
torp. Friköptes 1880 från Nydala herrgård och blev en jordbruksfastighet.

Första brukare: Johan Arvidsson Mann född 1755-12-23 i Stora Boestad. Död 1838-04-28 i Mannahem.

Hustru Stina Jonasdatter född 1750-12-08 i Ulfsnäs, Nydala socken. Död 1806-05-05 Hjortafällan.

Barn: Peter född 1779 i Gåeryd soldattorp

Daniel född 1782 i Gåeryd soldattorp

Anders född 1785 i Gåeryd soldattorp

Maja Lisa född 1788-09-14 (ändrat i kyrkboken till 07-03) i Gåeryds soldattorp

Britta Lisa född 1795-10-? i Hjortafällan, död 1795

Johan Arvidsson, född i Stora Boestad, gifte sig 1776 med Stina Jonasdotter från Ulfsnäs och blev soldat i Gåeryd. Han fick efternamnet Mann som soldat. Familjen bodde på soldattorpet i Gåeryd där alla barnen, utom den yngsta dottern, föddes. Johan och Stina hade även haft en dotter före giftermålet, Katarina, född 1773, men hon hade avlidit som späd. 1794 lämnade Johan Mann soldatlivet och tog upp ett torp vid Skuggebo som kallades Hjortafällan. **De brukade torpet i 12 år tills hustrun Stina avled 1806.** Efter det flyttade Johan Mann till en backstuga under Skuggebo tillsammans med sin hemmavarande dotter Maja Lisa. Därefter byggde Johan en backstuga, kallat Mannahem, och bosatte sig med dottern där. Han avled där 1838.

Dottern Maja Lisa blev blind 1843 och blev intagen på fattighuset i Nydala samma år. Hon avled där 1867. Hon var ogift.

Sonen Peter blev soldat och fick efternamnet Hjort. Han bosatte sig på Valkötorpet, gifte sig med Catharina Bengtsdotter och fick 3 barn. Peter avled i Pommern 1806 och hans bror Anders övertog både änkan och efternamnet Hjort 1807. Catharina avled 1818 och Anders gifte om sig samma år men avled redan året därpå på fem månader innan hans dotter Anna Stina föddes 1820.

Nästa brukare: Sven Gustafsson Strömberg född 1771-01-12 i södra Skuggebo

Hustru Anna Lisa Beckman född 1771-05-31 i Hörle

Barn: Johan Fredrik född 1800-12-04 i Ohs

Kristina född 1803-09-07 i Ohs

Ulrica född 1811-05-01 i Hjortafällan

Sven var född på Södra Skuggebo. Han blev smed i Ohs där han gifte sig med Anna Lisa Beckman som var smeddatter, vars far arbetade på Hörle bruk. Sven arbetade som smed i Ohs 9 år och bodde på Sandbäcken i Gällaryds socken innan han tog över Hjortafällan och blev torpare. Tre barn var födda i Gällaryds socken men den yngsta, Gustaf Adolph, född 1807 avled 1809, samma år som familjen flyttade till Hjortafällan.

Sven och Anna Lisa avled båda på Hjortafällan med bara några månaders mellanrum, Sven 1826-09-04 och Anna Lisa 1827-01-07.

Sonen Johan Fredrik gifte sig och bodde först på Rosenlund. Flyttade till en backstuga under Ulfsnäs. Tillbringade sina sista år på fattigstugan i Nydala.

Dottern Kristina gifte sig med och makarna övertog brukandet av Hjortafällan (se nästa brukare).

Dottern Ulrica gifte sig med Peter Magnus Petersson och bodde först i Skuggebo men skrevs senare som hemlösa i Nydala. Hade två barn. Familjen flyttade 1842 till Hjälmseryds socken där paret fick ytterligare två barn. Ulricas äldsta dotter Carolina Christina, född 1837-02-06 blev piga i Vrigstad och avled där ogift 1904. Sonen Johan Per flyttade till Stockholm.

Nästa brukare: Anders Nilsson född 1805-04-03 i Slätthögs socken

Hustru Kristina Svensdotter född 1803-09-07 i Gällaryds socken

Barn: Anna Lisa född 1829-09-12 i Hjortafällan
Alexander född 1832-10-23 i Hjortafällan
Karolina Christina född 1836-04-23 i Hjortafällan
Carl född 1841-04-08 i Hjortafällan, död 1841-12-28

Anders Nilsson kom 1827 från Slätthög och gifte sig med Kristina, som var dotter på torpet. De tog över brukandet på Hjortafällan. Deras yngsta son avled efter 8 månader. Hustrun Kristina avled året därpå 1842-04-04 av vattusot och fistel.

Anders Nilsson gifte om sig med

Hustru Maria Johannesdotter Warm född 1823-02-11 i Warmstorp

Barn: Johanna född 1847-07-10 i Hjortafällan
Emilia Kristina född 1849-01-23 i Hjortafällan.

Anders och Maria klarade sig inte på torpet Hjortafällan. De fick sälja av det de ägde och flytta till torpet Porsdal under Skuggebo 1849. Fyra av Anders barn följde med dit.

Övriga barn, se under torpet västra Porsdal.

Boende: Nils Peter Johannesson Warm född 1818-12-02 i Warmstorp

Nästa brukare: Johannes Nilsson född 1822-01-11 Långö

Hustru Sara Lena Magnusdotter född 1819-01-14 i Staveryd

Barn: Karl August född 1848-02-02 i Gåeryd
Klas Magnus född 1850-12-19 i Hjortafällan
Peter Johan född 1853-01-20 i Hjortafällan
Ida Kristina född 1855-07-16 i Hjortafällan
Johanna Maria född 1857-05-02 i Hjortafällan, död 1857-06-05
Anders Gustaf född 1859-03-09 i Hjortafällan
Frans Otto född 1861-02-03 i Hjortafällan
Johanna Matilda född 1863-09-10 i Hjortafällan

Johannes och Sara Lena brukade torpet från 1849. De kom från Gåeryd och hade fått sitt första barn när de flyttade in. Sju barn föddes i Hjortafällan. Ett av dem avled en månad gammal. Hustrun avled 1864-10-18 av lungsjuka. Hon blev 45 år gammal. Prästen skrev att hon var sjuk i 8 dagar och att hon efterlämnade man med 7 barn, de flesta små. Barnen var mellan 15 och 1 år gamla.

Johannes gifte snabbt om sig med sin svägerska, första hustruns halvsyster

Hustru Anna Maria Magnusdotter född 1825-09-25 i Staveryd

Barn: Augusta född 1865-11-22 i Hjortafällan

Ett år senare, 1866-10-30, avled andra hustrun efter 9 dagars sjukdom i nervfeber.

Johannes Nilsson höll ihop familjen så länge han levde. Han var de sista åren fördärvad av en fistel. Han avled 1875-01-23 och blev 53 år gammal.

Det yngsta barnet, Augusta, omhändertogs 1875 i fosterfamilj på Lille Lund i Nydala socken. Hon avled som änka 1937 i Rogberga församling.

Nästa brukare: Klas Magnus Johannesson född 1850-12-19 i Hjortafällan

Hustru Ida Christina Jonasdatter född 1849-07-12 i Västra Skuggebo, Nydala socken

Barn: Johan August född 1876-02-06 i Hjortafällan

Anna Eugenia född 1878-03-08 i Hjortafällan

Oscar Theodor född 1880-04-20 i Hjortafällan

Ivan Alfrid född 1882-05-21 i Hjortafällan

Esther Maria född 1885-06-26 i Hjortafällan

Emmi Margret född 1887-10-25 i Hjortafällan

Syster Lilly född 1890-05-23 i Hjortafällan

Rut Sara född 1895-03-13 i Hjortafällan, död 1900-12-19

Paret hade gift sig 1874-10-24 och övertagit torpet efter Klas Magnus far, Johannes Nilsson.

Syskonen Frans Otto och Johanna Mathilda bodde kvar i torpet till 1878 då Frans Otto flyttade till Slätthögs socken och Johanna tog tjänst i Hjälmseryds socken. Frans Otto kom tillbaka till Hjortafällan och var dräng åt sin bror till 1885 då han flyttade till Hjälmseryd. Han reste till Amerika 1887.

Brodern Peter Johan Johannesson och systemen Ida Christina Johannesdotter bodde också periodvis hos familjen.

Klas Magnus Johannesson friköpte torpet och drev jordbruk tills han avled 1913-11-30.

1914 flyttade änkan och de barn som bodde kvar på Hjortafällan till Gällaryds socken.

Ny ägare:

Karl August Otto Kugelberg född 1881-03-04. Han bodde i Älgaryd, Gällaryds socken. Älgaryd ägdes av Sanfrid Berglund ägare till Ohs Bruk. Karl Kugelberg köpte Hjortafällan 1914.

Karl August Kugelberg bodde aldrig på Hjortafällan. Men det gjorde hans mor:

Gustafva Kristina Jakobsdotter gift Kugelberg bodde på Hjortafällan 4 månader. Hon skrevs på Hjortafällan 1919-04-08 och avled 1919-08-11.

Boende: Ida Sofia Kugelberg 1865-10-29 i Rydaholm

Ida var syster till Karl Kugelberg. Hon flyttade in på Hjortafällan 1924 (kanske även tidigare) och flyttade 1936 till Nässjö, men i församlingsboken 1928-1943 står att hon "finns ej i Nydala" så hon kan ha flyttat tidigare.

Nästa brukare: arrendator John Hilding Jarl född 1905-07-03 i Långö

Hilding Jarl var systerson till Karl Kugelberg och hade bott hos Karl i Älgaryd sedan han var 15 år. Han flyttade in i Hjortafällan 1929. Han var först dräng åt Karl men titulerades senare som arrendator. 1946 flyttade han till Långö. Avled ogift 1958.

Nästa ägare: Tage Johansson född 1907-09-17, Mannahemmet, Nydala socken

Hustru Judit Svensson född 1913-07-04 i Hjälmseryds socken

Karl Kugelberg sålde Hjortafällan till Tage och Judit Johansson, Mannahemmet. Tage var systerson till Karl Kugelberg.

Nuvarande ägare till Hjortafällan är ett par boende i Tranås.

Hjortafällan är idag fallfärdigt. Taket har rasat in och verandan lutar snett.

Hjortafällan är idag fallfärdigt. Foto: Doris Fransson

/Sammanställt ur samt kyrkoböcker samt Henry Renshults böcker Folk & Fornt av Doris Fransson/